

Inkomstskillnader i USA, 1913–1998¹

Denna artikel presenterar en ny enhetlig serie för de översta inkomst- och löneskikten i USA mellan 1913 och 1998, baserade på data från självdeklarationer. De översta inkomst- och löneskikten uppvisar ett U-format mönster under århundradet. Vår serie tyder dock på att detta faktum inte enbart kan bero på den tekniska utvecklingen. De betydande störningar som kapitalägare drabbades av under den stora depressionen och andra världskriget verkar ha haft en bestående effekt: de högsta kapitalinkomsterna är fortfarande lägre på sent 1990-tal än före första världskriget. En trolig förklaring är att den kraftigt progressiva beskattningen hindrat stora förmögenheter från att ännu helt återhämta sig från dessa störningar. Uppgifter om inkomstskillnaderna visar att toppskiktets andel av de totala lönerna var stabil före andra världskriget och föll tvärt under kriget. De översta löneskikten började återhämta sig från denna störning på 1960- och 1970-talen och ligger nu på en högre nivå än före andra världskriget. Vi betonar de sociala normerna som en möjlig förklaring till löneskiktsmönstret.

1. Inledning

Enligt Kuznets [1955] inflytelserika hypotes skall inkomstskillnaderna följa en puckel under utvecklingsprocessen, som först stiger med industrialiseringen och sedan faller när ett allt större antal anställda ansluter sig till de högproduktiva sektorerna i samhällsekonomin. Idag anses Kuznetskurvan allmänt ha återgått till utgångsläget, framförallt i USA, då den period av minskande skillnader som observerades under första halvan av 1900-talet följdes

av en mycket snabb omkastning av trenden från 1970-talet och framåt. Detta innebär emellertid inte att Kuznets hypotes inte längre skulle vara intressant. Man kan faktiskt hävda att utvecklingen sedan 1970-talet utgör just ett sådant återskapande av den tidigare puckeln: det har skett en ny industriell revolution som leder till ökade skillnader; skillnaderna kommer sedan åter att minska vid någon tidpunkt när ett allt större antal arbetare drar nytta av de nya uppfinningarna.

För att sprida ljus över denna centrala fråga sammanfattar vi resultaten från

THOMAS PIKETTY är professor i nationalekonomi och verksam vid CEPREMAP i Paris. EMMANUEL SAEZ är professor i nationalekonomi och verksam vid Harvard University och NBER.

¹Denna artikel bygger på Piketty & Saez [2001], "Income Inequality in the U.S., 1913–1998" som presenterades vid CEPR/SNS Public Policy Symposium i Stockholm, 7–8 september, 2001. Översatt från engelska av Christina Lönnblad.

Piketty & Saez [2001]. De skapar en ny enhetlig serie över de översta inkomst- och löneskikten före skatt i USA under perioden 1913–98. Dessa nya serier är främst baserade på data från självdeklarationer publicerade av Internal Revenue Service (IRS)² sedan inkomstskatten infördes 1913 samt de stora mikrofilmsarkiv av självdeklarationer som IRS gjort tillgängliga sedan 1960. Först skapade vi årliga serier för perioden 1913–98 av de andelar av totalinkomsten som tillkommer olika övre inkomstgruppsfraktiler inom den högsta decilen av inkomstfördelningen. För var och en av dessa fraktiler presenterar vi också den andel varje inkomstkälla utgör, såsom löner, inkomst av näringsverksamhet och kapitalinkomst. På 1950-talet skapade Kuznets [1953] ett antal serier över de översta inkomstskikten för perioden 1913–48. Dessa serier är emellertid inte helt tillfredsställande ur teknisk synvinkel (Kuznets tenderar att underskatta de översta inkomstskikten) och det är inte möjligt att analysera mycket höga inkomster eftersom den högsta grupp Kuznets analyserar är den översta percentilen.³ Sedan Kuznets tid är det ingen som försökt beräkna enhetliga serier som täcker hela århundradet och våra serier är sålunda unika i detta avseende.⁴ För det andra har vi skapat årliga serier för perioden 1927–98 för de översta löneskikten i de översta fraktilerna inom lönefördelningen på grundval av tabelleringar av självdeklarationer per lönestorlek som sammanställts av IRS sedan 1927, och som uppenbarligen aldrig använts tidigare. Vad vi kan se är det första gången en enhetlig årlig serie för de översta löneskikten skapats som går tillbaka till tiden före 1950-talet.⁵

Vår beräknade serie visar att Kuznets hypotes, dvs att den tekniska utvecklingen förklarar förloppet, inte utgör hela historien: politiken verkar ha avsevärt större betydelse än den mekaniska teorin antyder. Mer exakt visar vi att de högsta kapitalinkomsterna påverkades avsevärt av de

betydande störningarna under perioden 1914–45. De stora depressionerna under århundradets första del raserade många näringsverksamheter och minskade de högsta kapitalinkomsterna avsevärt. Kringen skapade stora skattemässiga störningar, framför allt inom bolagssektorn, vilket mekaniskt minskade utdelningarna till aktieägarna. Vi hävdar att de högsta kapitalinkomsterna aldrig helt kunnat återhämta sig från dessa störningar, troligen till följd av de dynamiska effekterna av progressiv beskattning på ackumulerat kapital och förmögenhetsskillnader. Vi visar också att toppskiktets andel av de totala lönerna var stabil före andra världskriget och sedan föll mycket kraftigt under kriget. Dessa uppgifter tyder på att, i motsats till en allmänt hållen åsikt, det inte inträffade någon ”spontan” minskning i löneskillnaderna i USA under 1900-talets första del. De översta löneskikten började återhämta sig från störningen under andra världskriget på 1960- och 1970-talen och ligger nu på en högre nivå än före andra världskriget. Vi hävdar att såväl nedgången som uppgången i de översta löneskikten verkar alltför plötsligt för att enbart kunna bero på den tekniska utvecklingen och vi ser de förändrade sociala normerna

² Det federala amerikanska skatteverket (överståttarens anm).

³ Det är av största vikt att analysera mindre fraktiler inom den högsta percentilen eftersom kapitalinkomsten är mycket koncentrerad.

⁴ Feenberg & Poterba [1993, 2000] har skapat serier för de översta inkomstskikten för perioden 1951–95, men deras serier överensstämmer inte med Kuznets. Vidare tillhandahåller de endast inkomstskiktsserier för den översta 0,5 procent fraktilen och inte för övriga fraktiler.

⁵ Tidigare studier av löneskillnaderna i USA före 1945 grundar sig till största delen på förhållandet mellan olika ersättningar för sysselsättning (se Williamson & Lindert [1980], Goldin & Margo [1992], och Goldin & Katz [1999]).

som en möjlig förklaring till de iakttagna mönstren.

Ett ytterligare skäl att skapa långa serier är för att kunna särskilja de trender i inkomstskillnaderna som beror på ”riktiga” ekonomiska förändringar från dem som beror på fiskala manipulationer från skattebetalarnas sida. Frågan om sådana manipulationer har fått en hel del uppmärksamhet den senaste tiden. Exempelvis har ett antal studier som analyserar effekterna av 1986 års skattereform (TRA86) betonat att en stor del av den reaktion som kunnat observeras i självdeklarationerna varit en följd av inkomstomfördelningar mellan bolagssektorn och den individuella sektorn (Slemrod [1996], Gordon & Slemrod [2000]). Vi förnekar inte att fiskala manipulationer kan ha avsevärda kortsiktiga effekter (framför allt under perioden 1986–88) men vi hävdar att de flesta långsiktiga trender i inkomstskillnaderna beror på ”verkliga” ekonomiska förändringar och att ett kortsiktigt perspektiv kan innebära att vissa av dessa trender felaktigt härrörs till fiskala manipulationer.

Artikeln är upplagd på följande sätt: Avsnitt 2 beskriver våra datakällor och ger en översikt över våra beräkningsmetoder. I avsnitt 3 presenterar och analyserar vi utvecklingen i de översta inkomstskikten, med speciellt fokus på frågan om de högsta kapitalinkomsterna. Avsnitt 4 koncentreras på utvecklingen i de översta löneskikten. Avsnitt 5 jämför våra resultat för USA med de franska serier som nyligen skapats av Piketty [2001a, b].

2. Data och metod

Detta avsnitt beskriver kortfattat de data vi använder och vår beräkningsmetod i stora drag. De läsare som är intresserade av de fullständiga detaljerna i våra beräkningar hänvisas till de omfattande bilagorna i Piketty & Saez [2001].

Våra beräkningar bygger på den självdeklarationsstatistik som årligen sammanställts av Internal Revenue Service

sedan den moderna självdeklarationen infördes i USA 1913. På grund av den höga undantagsnivån behövde enbart en liten andel hushåll lämna in självdeklaration före 1944 och sålunda är vi tvungna att begränsa vår analys till den översta decilen i inkomstfördelningen. Då den skattestatistik vi använder bygger på självdeklarationer ger den aldrig någon information om den individuella inkomstfördelningen inom en skatteenhet. Detta innebär att samtliga våra serier bygger på skatteenheter och inte individer. Definitionen av en skatteenhet är ett gift par som lever tillsammans (med anhöriga) eller en ensamstående vuxen (med anhöriga) så som definierats i den gällande skattelagstiftningen. Det genomsnittliga antalet personer per skatteenhet har minskat under århundradet men lyckligtvis har denna minskning i stort sett varit lika stor i de olika inkomstgrupperna. Vi kommer att se att inkomstsammansättningen varierar avsevärt med inkomstnivån inom den översta decilen och det är därför av största vikt att dela in denna i mindre fraktiler. Förutom den översta decilen (som betecknas P90-100), har vi skapat serier för ett antal högre fraktiler inom den översta decilen: den 5 procent översta (P95-100), den 1 procent översta (P99-100), den 0,5 procent översta (P99,5-100), den 0,1 procent översta (P99,9-100), och den 0,01 procent översta (P99,99-100). Detta gör det också möjligt att analysera de fem mellanliggande fraktilerna i den översta decilen: P90-95, P95-99, P99-99,5, P99,5-99,9 och P99,9-99,99. Varje fraktil definieras i förhållande till det totala antalet skatteenheter inom den amerikanska befolkningen om alla hade varit tvungna att inlämna självdeklaration. Denna siffra kan beräknas genom att man använder befolknings- och familjestatistik från folkräkningarna och skall inte förväxlas med det faktiska antalet inlämnade självdeklarationer. För att få en mer påtaglig känsla för inkomststorleken per fraktil, visar *Tabell 1* trösklarna P90, P95,... den

Tabell 1 Tröskelvärden och genomsnittsinkomster per fraktil 1998

Tröskelvärde (1)	Inkomstnivå (2)	Fraktiler (3)	Antal skatteenheter (4)	Genomsnittlig inkomst (5)
		Hela befolkningen	1 30 945 000	\$38 740
P90	\$81 700	P90-95	6 550 000	\$94 000
P95	\$107 400	P95-99	5 240 000	\$143 000
P99	\$230 200	P99-99.5	655 000	\$267 000
P99.5	\$316 100	P99.5-99.9	524 000	\$494 000
P99.9	\$790 400	P99.9-99.99	117 900	\$1 490 000
P99.99	\$3 620 500	P99.99-100	13 100	\$9 970 000

Källa: Tabell AO och tabell A4, rad 1998. Beloppen uttryckta i dollar i 1998-års värde.

genomsnittliga inkomstnivån i varje fraktil P90-95,..., tillsammans med antalet skatteenheter i varje fraktil för år 1998.

Den inkomstdefinition vi använder är en definition av bruttoinkomst som innefattar alla inkomstslag som redovisas i självdeklarationen, före alla avdrag: löner, inkomster från småföretag och jordbruk, inkomster från handelsbolag och förvaltningsinkomster, utdelningar, räntor, royalties och andra mindre poster som redovisas som "övrig inkomst". Realiserade kapitalvinster utgör inte ett årligt inkomstflöde (normalt realiserar enbart kapitalvinster i klump av en person vid enstaka tillfällen) och de utgör en mycket rörlig del av inkomsten, med stora aggregerade variationer från år till år till följd av förändringar i aktiepriserna. Därför koncentrerar vi oss främst på serier som helt bortser från kapitalvinster.⁶ Det är viktigt att notera att vår inkomstdefinition fastställs före de individuella inkomst- och löneskatterna men efter arbetsgivarernas löneskatter och bolagens vinstskatter.⁷

3. De högsta kapitalinkomsterna: Störningarna och den progressiva beskattningens roll

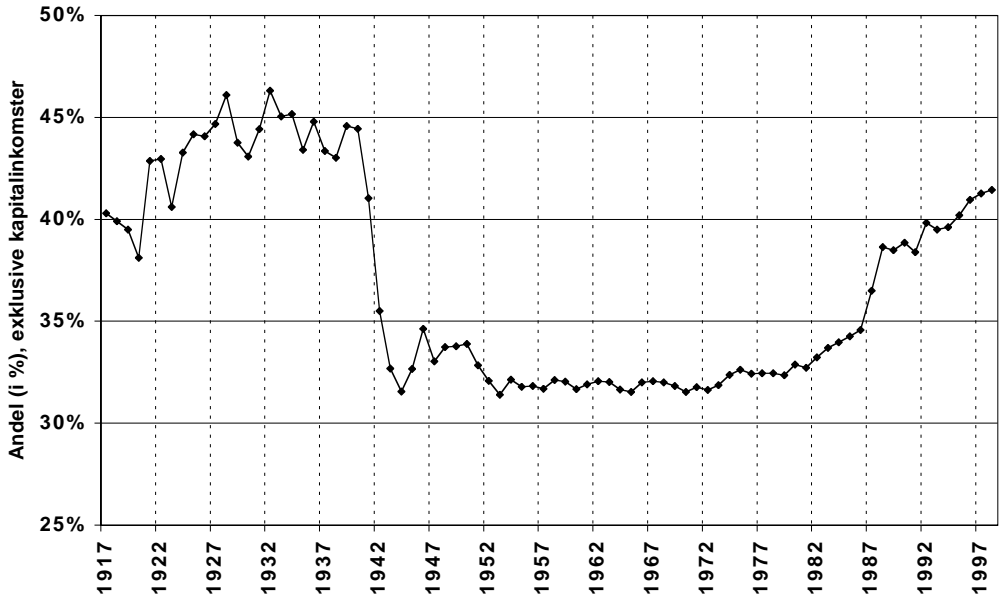
3.1. Utvecklingen i de översta inkomstskikten

I Figur 1 visar vi inkomstandelen i den översta decilen skatteenheter från 1917 till 1998. Det övergripande mönstret i den översta decilen under århundradet är U-format. Den översta decilens andel fluktuerar kring 40–45 procent under mellankrigstiden och minskar sedan avsevärt till strax över 30 procent på fyra år under

⁶För att bedöma känsligheten hos våra resultat för behandlingen av kapitalvinster visar Piketty & Saez [2001] serier som inkluderar kapitalvinster. De viktigaste empiriska resultaten påverkas inte av att kapitalinkomsterna inkluderas.

⁷Våra grunddata består av tabeller som visar antalet självdeklarationer, de redovisade beloppen och inkomstsammansättningen för ett stort antal inkomstgrupper. Eftersom den översta delen av inkomstfördelningen kan uppskattas mycket väl genom Paretofördelningar, kan vi använda enkla parameterinterpolationsmetoder för att beräkna trösklar och genomsnittliga inkomstnivåer för varje enskild fraktil. Vi beräknar sedan inkomstandelarna genom att dela de inkomstbelopp som tillhör varje fraktil

Figur 1 Den översta decilens inkomstandel i USA, 1917–98

Källa: Författarnas beräkningar på basis av självdeklarationer (tabell A1, kol. P90-100)

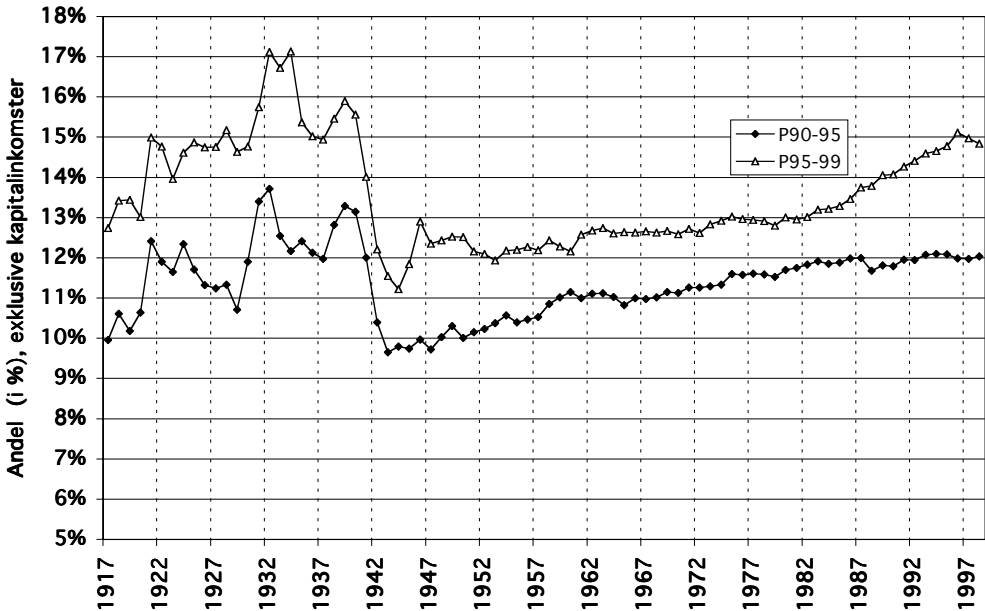
andra världskriget. Den ligger sedan på en stabil nivå kring 31–32 procent fram till 1970-talet då den åter börjar stiga. Vid 1990-talets mitt har andelen nått över 40 procentsnivån och ligger nu på en nivå nära den som rådde före andra världskriget, men fortfarande något lägre. Uppgifterna tyder därför på att minskningen i inkomstskillnaderna inträffade under en mycket specifik och kort period. En sådan plötslig nedgång kan inte på ett enkelt sätt fås att överensstämja med en process av Kuznetstyp. Den lugna och jämna ökningen i skillnaderna under de tre senaste decennierna överensstämmer bättre med långsamma underliggande förändringar i tillgången och efterfrågan på faktorer, även om det bör noteras att en avsevärd del av vinsten koncentreras till två år, 1987 och 1988, precis efter 1986 års skattereform som drastiskt sänkte de högsta marginalskattesatserna (vi återkommer till denna fråga senare).

De lägsta fraktilerna i den översta decilen (P90-95 och P95-99) i *Figur 2* visar på nya intressanta uppgifter. Man kan se

att dessa fraktiler utgör en relativt liten andel av de totala fluktuationerna i den översta inkomstdecilen. För det första är minskningen i fraktilskikten P90-95 och P95-99 mindre dramatisk under andra världskriget än för den översta decilen som helhet. För det andra börjar de återhämta sig från störningen under andra världskriget direkt efter kriget. För det

med den totala personliga inkomsten som beräknats utifrån National Accounts (nationalräkenskaperna). Genom att använda den publicerade informationen om inkomstsammansättningen per inkomstgrupp och en enkel linjär interpolationsmetod kan vi dela upp inkomstmängden för varje fraktil i fem delar, löner, utdelningar, ränteinkomster, hyror och royalties, och inkomst av näringsverksamhet. Vi använder samma metod för att beräkna de översta inkomstskikten genom att använda publicerade tabeller som klassificerar självdeklarationerna efter lönestorlek. I detta fall definieras fraktilerna i förhållande till det totala antalet skatteenheter med positiva löner (vilka också beräknas utifrån statistik från folkräkningar och över arbetskraften).

Figur 2 Inkomstandelarna för fraktilerna P90-95 och P95-99 i USA 1917-98

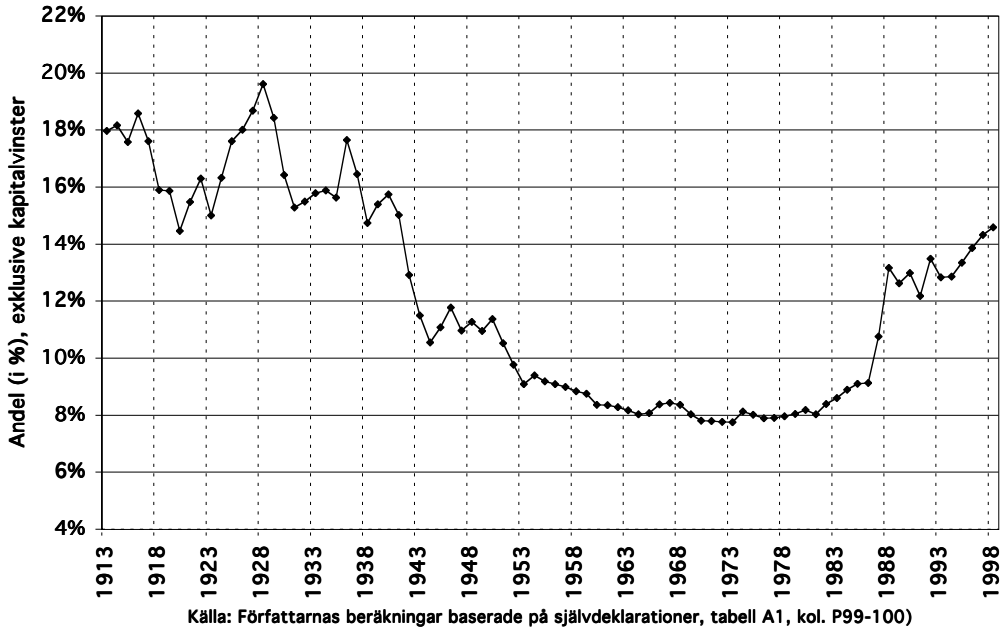
Källa: Författarnas beräkningar baserade på självdeklarationer (tabell A1, kol. P90-95, P95-99)

tredje ökar andelarna för dessa grupper inte påtagligt under 1980- och 1990-talen: P90-95 siktet var ganska stabilt och P95-99 skiktet ökade med ca 2 procentenheter medan det översta decilskiktet ökade med ca 10 procentenheter. Slutligen är det intressant att notera att grupperna P90-95 och P95-99 lyckades relativt bättre under depressionen efter första världskriget och under den stora depressionen och relativt sämre under de kraftiga konjunkturuppgångarna under första världskriget och sent på 1920-talet. Detta kan enkelt förklaras genom att inkomsterna i dessa fraktiler främst består av löneinkomster och att löner i stor utsträckning är stela på kort sikt. Under deflationsåren vid den stora depressionen var framför allt löntagarna i medelklassen de stora vinnarna.

I motsats till fraktilerna P90-95 och P95-99, har den översta percentilen (avbildad i Figur 3) varit utsatt för enorma fluktuationer under 1900-talet med en nedgång på över 50 procent från 1913 och

fram till 1950-talet: andelen av den totala inkomsten som erhöles av de översta 1 procenten var ca 18 procent före första världskriget men låg enbart på ca 8 procent under 1960- och 1970-talen. Figur 3 visar tydligt att den översta percentilens andel minskade under första världskriget, återhämtade sig under 1920-talets (kraftiga) konjunkturuppgång och sedan åter minskade under den stora depressionen och andra världskriget. Dessa mycket specifika tidsangivelser tillsammans med det faktum att de mycket höga inkomsterna utgör en oproportionerlig andel av den totala minskningen i inkomstskillnaderna, tyder starkt på att de störningar som kapitalägarna utsatts för under perioden 1914 till 1945 (depressioner och krig) spelat en avgörande roll. Depressionerna under mellankrigstiden var betydligt djupare än recessionerna efter andra världskriget. De förstörde många affärsverksamheter och påverkade inkomst av kapital i större utsträckning än inkomst av arbete. Följaktligen är det inte förvånande att fluktuationerna i de övre

Figur 3 Den översta percentilens inkomstandel i USA 1913–98

skikten är betydligt större under mellankrigstiden än under årtiondena efter kriget. Krigens negativa effekter på de högsta inkomsterna kan delvis förklaras av de stora skatthöjningar som genomfördes för att finansiera krigen. Under båda krigen höjdes aktiebolagsskatten (såväl som inkomstskatten) kraftigt, vilket mekaniskt sänkte utdelningarna till aktieägarna (se vår diskussion nedan).

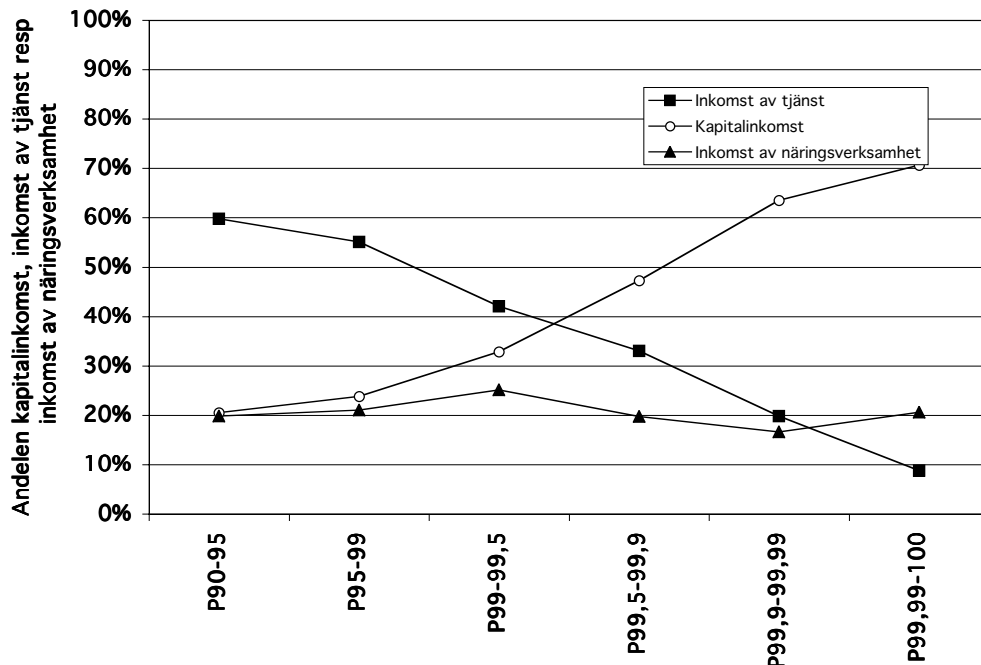
Våra långsiktiga serier gör det möjligt att analysera skattereformen 1986 ur ett nytt perspektiv. Feenberg & Poterba [1993, 2000] som studerar den översta 0,5 procent inkomstsiktsserien som slutar 1992 (respektive 1995) hävdar att den kraftiga ökningen efter TRA86 verkar vara permanent. Gör man emellertid serien fullständig fram till 1998 syns det mycket tydligt att de översta skikten kan öka även utan skattesänkningar. Om man studerar *Figur 3* ur denna synvinkel är den genomsnittliga ökningen i de översta skikten mellan 1985 och 1994 inte påtagligt större än ökningen mellan 1994 och 1998 el-

ler mellan 1978 och 1984. Följaktligen kan man hävda att TRA86 inte skapade någon permanent ökning bland de översta inkomstandelarna, utan enbart en snabbt övergående effekt.

3.2. En långsiktig minskning av de högsta kapitalinkomsterna

För att bekräfta vår intuition rörande minskningen av de högsta kapitalinkomsterna under århundradet är det praktiskt att studera inkomstsammansättningen i de översta fraktilerna. *Figur 4* visar inkomstsammansättningen för varje fraktile år 1929. Som väntat kan man se att inkomstandelen är en avtagande funktion av inkomsten och att kapitalinkomstandelen (utdelningar, ränta, hyror och royalties) är en växande inkomstfunktion. Andelen inkomster från företagande (affärsverksamhet, jordbruk och handelsbolag) ligger på en relativt stabil nivå. Högä mellanklassfraktiler (P90-95 och P95-99) är främst beroende av arbetsinkomst. Mönstret är

Figur 4 Inkomstsammansättningen i de översta fraktilerna i USA 1929

Källa: Författarnas beräkningar baserade på självdeklarationer (Tabell A7, år 1929, exklusive kapitalinkomster)

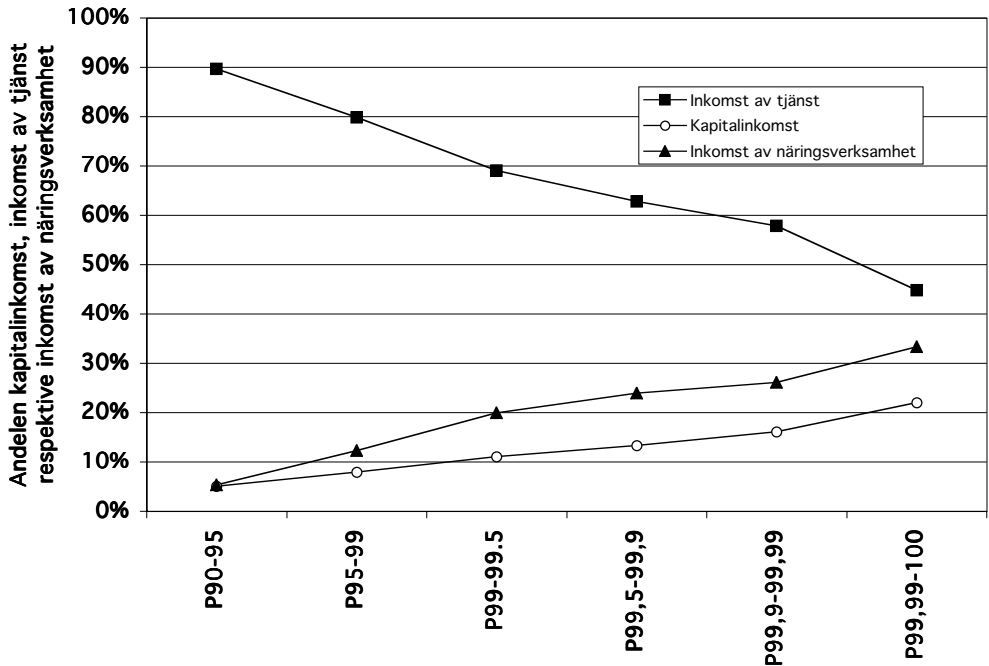
på det stora hela det omvända för de allra översta grupperna som erhåller största delen av sin inkomst från kapitalinkomster. Dessa siffror bekräftar att den stora minskningen bland de högsta inkomsterna som observerats under perioden 1914-45 främst är ett kapitalinkomstfenomen.

Man kan också frestas att tolka den stora uppgång som skett i de översta inkomstskikten sedan 1970-talet som en återhämtning för mycket stora kapitalinkomster. Det intressanta är emellertid att så inte är fallet. Som visas i *Figur 5*, har mönstret när det gäller inkomtsammansättningen i själva verket förändrats avsevärt mellan 1929 och 1998. 1998 utgjorde löneinkomst och inkomst av näringsverksamhet den överlägset största andelen av de högsta inkomsterna. Lön och inkomst av näringsverksamhet utgör ca 80 procent av tillgångarna i fraktilen P99,99-100,

och kapitalinkomsterna tillför enbart 20 procent av inkomsten. Sålunda skiljer sig de högsta inkomsterna vid 1900-talets slut avsevärt från de högsta inkomsterna under århundradets tidiga del. Före andra världskriget bestod de högsta inkomsterna till övervägande del av rentier som erhöll största delen av sina inkomster från förmögenhetsinnehav (främst i form av utdelningar). Idag verkar de "arbetande rika" som hyllats av tidskriften *Forbes* ha gått om "kupongklipparna".

Den dramatiska utvecklingen av de högsta inkomsternas sammansättning verkar mycket robust. För det första är den helt oberoende av kapitalvinsternas regelbundna utveckling, som utslöts i *Figur 4* och *5*. För det andra är denna minskning av kapitalinkomsternas andel ett mycket långsiktigt fenomen och inte begränsat till några få år och några tusentals skatteenheter (se Piketty & Saez

Figur 5 Inkomstsammansättningen i den översta decilen i USA 1998

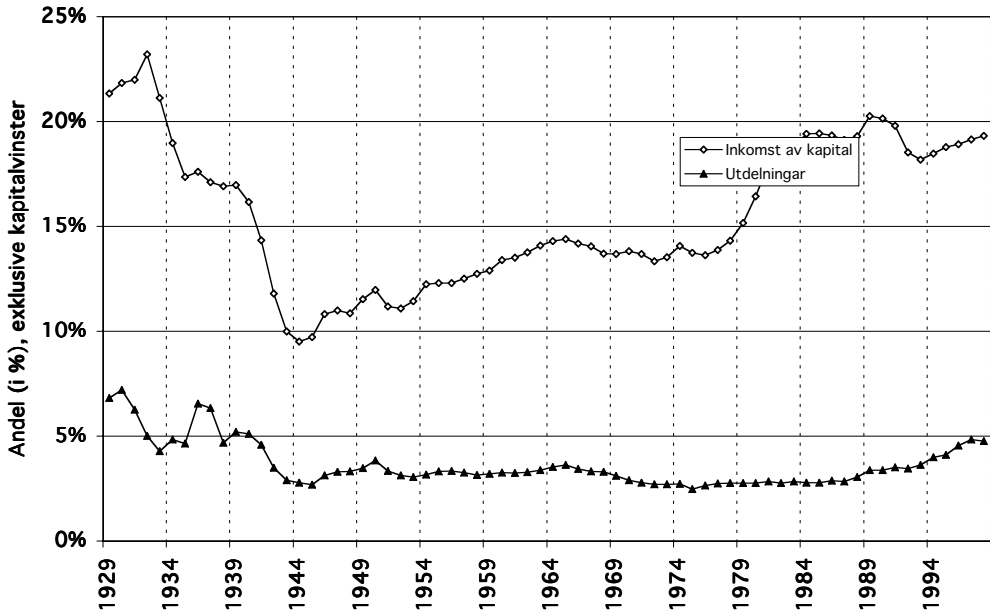
Källa: Författarnas beräkningar baserade på självdeklarationer (Tabell A7, år 1998, exklusive kapitalinkomster)

[2001]).⁸ Därefter, och allra viktigast, den långsiktiga minskningen av de högsta kapitalinkomsterna beror på en minskad koncentration av kapitalinkomsterna och inte på en minskning av kapitalinkomsternas andel i hela samhällsekonomin. De nationella räkenskapsserierna visar att den totala kapitalinkomstandelen inte har minskat under århundradet. Andelen kapitalinkomst av den totala personliga inkomsten var ca 20 procent såväl på 1920-talet som på 1990-talet (se Figur 6). Den totala kapitalinkomstansandelen var avsevärt lägre på 1950- och 1960-talen (ca 10–15 procent), vilket kan förklaras av två faktorer. För det första var de balanseerade vinstmedlen synnerligen små under 1920-talet och än mer så under den stora depressionen och de fick stor betydelse under andra världskriget innan de långsamt återgick till sin normala nivå. För det andra ökade aktiebolagsskatten avse-

värt under första och andra världskriget, vilket mekaniskt minskade utdelningarna till aktieägarna och sålunda förstärkte effekten av ”balanserade vinstmedel”. Detta förklarar varför inkomsten av kapital uppvisade en så kraftig minskning under första och andra världskriget. Aktiebolagsskatten förklarar också varför utdelningarnas andel av den totala personliga inkomsten fortfarande är något lägre på sent 1990-tal (ca 5 procent) än på sent 1920-tal (ca 6–7 procent), trots att faktorandelarna i bolagsmervärde och balanseerade vinstmedel är ungefär desamma. I vilket fall är kärnpunkten att dessa aggre-

⁸ Tabelleringar per utdelningsstorlek som producerats av IRS sedan 1927, och utforskade av Piketty & Saez [2001], visar tydligt att den mängd utdelningar som redovisats av dem som erhåller den högsta avkastningen faktiskt karakteriseras av en långsiktig minskning.

Figur 6 Kapitalinkomstens andel av den individuella inkomsten i USA 1929–98

Källa: Författarnas beräkningar baserade på National Accounts (NIPA tabell 2.1; kapitalinkomsten inkluderar utdelningar, räntor och hyror)

gerade fluktuationer (6–7 procent på sent 1920-tal, 5 procent på sent 1990-tal) är mycket små i jämförelse med den stora minskningen bland de högsta kapitalinkomsterna.

Statistik över redovisningen av arv i självdeklaration (tillgänglig sedan arvs-skatten infördes 1916) är en alternativ värdefull datakälla för att analysera om stora förmögenheter genomgått en långsiktig värdeminskning. Vi beräknar de verkliga genomsnittliga nivåerna på stora dödsbon genom fraktiler av avlidna bland dem som är 25 år eller äldre i den amerikanska befolkningen (rangordnade efter storleken på kvarlåtenskapen). *Figur 7* visar den genomsnittliga nivån (i 1998 års dollarvärde) av stora dödsbon för de översta 0,01 procenten av avlidna mellan 1916 och 1997. Dessa utgör de 225 största kvarlåtenskaperna 1997. Det är påfallande att realvärdet av de största kvarlåtenskaperna under perioden före den stora depressionen låg på ungefär samma nivå

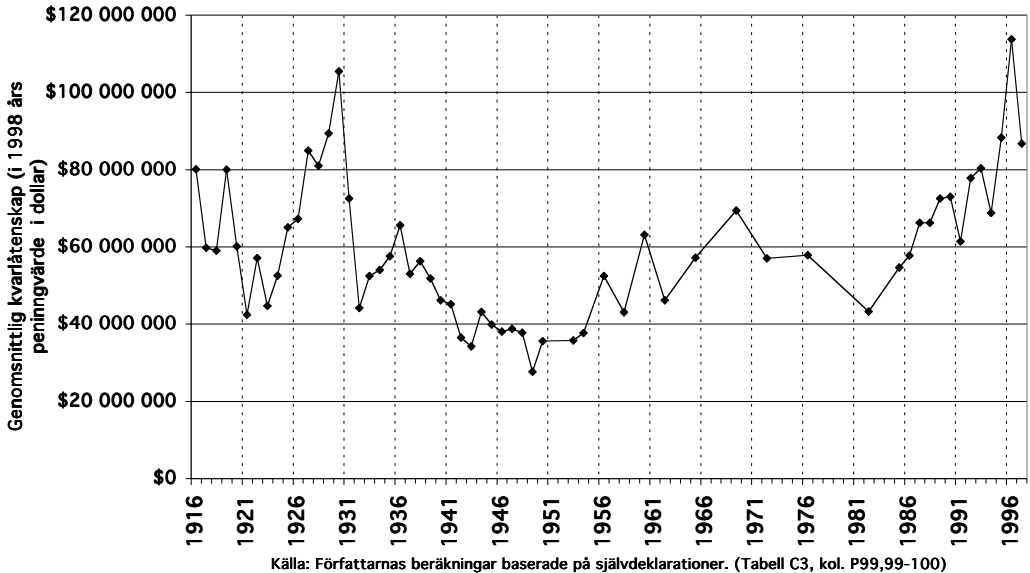
som på 1990-talet, nämligen ca 80 miljoner USD, trots att BNP per capita ökat med 3,5 från 1916 till 1997. De största förmögenheterna har därmed faktiskt minskat avsevärt i reala termer.⁹ Dessa uppgifter överensstämmer med våra tidigare resultat och tyder starkt på att det har funnits en stark förmögenhetsspridningstrend under 1900-talet.

3.3 Föreslagen tolkning: den progressiva beskattningens roll

Hur kan vi förklara den kraftiga långsiktiga minskningen av koncentrationen av kapitalinkomster? Det är enkelt att förstå hur de makroekonomiska störningarna under den stora depressionen och de tillfälliga skattemässiga störningarna under första och andra världskriget har haft ett

⁹ Piketty & Saez [2001] visar att dödsbon i lägre fraktiler (P98-99 och P99-99,5) multiplicerats med faktor 3 mellan 1916 och 1997.

Figur 7 Genomsnittlig kvarlåtenskap bland de översta 0,01% avlidna, 1916–97

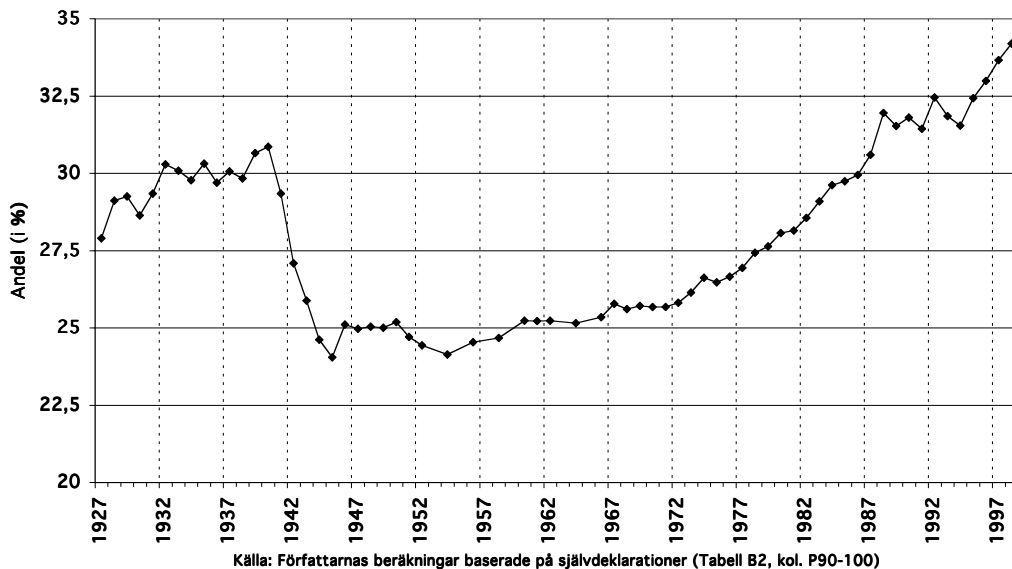

negativt inflytande på kapitalkoncentrationen. Det svåra är att förklara varför stora förmögenheter inte återhämtat sig från dessa störningar. Den mest naturliga och realistiska förklaringen verkar vara införandet och utvecklingen av den progressiva inkomstskatten (och den progressiva arvsskatten och aktiebolagsskatten). De mycket stora förmögenheter som genererar de 0,01 procent högsta inkomsterna som iakttagits under 1900-talets början ackumulerades på 1800-talet, vid en tidpunkt då progressiva skatter knappt existerade och kapitalisterna förfogade över nästan 100 procent av sin inkomst för konsumtion och sparande. De förutsättningar 1900-talets kapitalister stod inför när de skulle återhämta sig från de störningar som inträffat under perioden 1914–45 var helt annorlunda. Med början 1933 och fram till 1980 har skattesatserna för de högsta inkomsterna konstant legat på mycket höga nivåer. Vidare införde USA 1916 en betydande arvsskatt. Dessa mycket höga marginalskattesatser rörde enbart en mycket liten andel skattebetala-

re, poängen är att de till stor del utformades för att nå inkomsterna bland de översta 0,1 och 0,01 procenten i inkomstfördelningen, dvs främst inkomster från kapital och ackumulerat kapital. I motsats till den progressiva inkomstskatten på arbete som helt enkelt skapar en nivåeffekt på inkomsten genom reaktioner från arbetskraften, är det viktigt att notera att den progressiva kapitalinkomstskatten har en ackumulativ eller dynamisk effekt eftersom den minskar nettoavkastningen på förmögenheter som skapar morgondagens förmögenheter.

Förklaringar som grundar sig på teknisk utveckling och som betonar att perioder med industriella revolutioner så som vid 1800-talets eller 1900-talets slut är mer gynnsamma för förmögenhetsskapande än andra perioder, kan också vara av betydelse. Tyvärr finns det ännu inte några detaljerade studier som försöker kvantifiera den teknologiska effektens relativa inflytande på mönstret för de högsta inkomsterna i USA, i förhållande till skatteeffekten.

Figur 8 Andelen för de översta 10% löntagare, 1927 till 1998

4. De högsta inkomsterna: De sociala normernas roll

I *Figur 8, 9 och 10* presenterar vi löneandelarna för de olika fraktilerna i lönespridningen från 1927 till 1998 som vi skapat genom att använda IRS tabelleringar på grundval av lönestorlek.¹⁰ I likhet med siffrorna för den totala inkomsten är mönstret för de högsta löneskikten under århundradet också U-format. Det finns emellertid viktiga skillnader som beskrivs nedan.

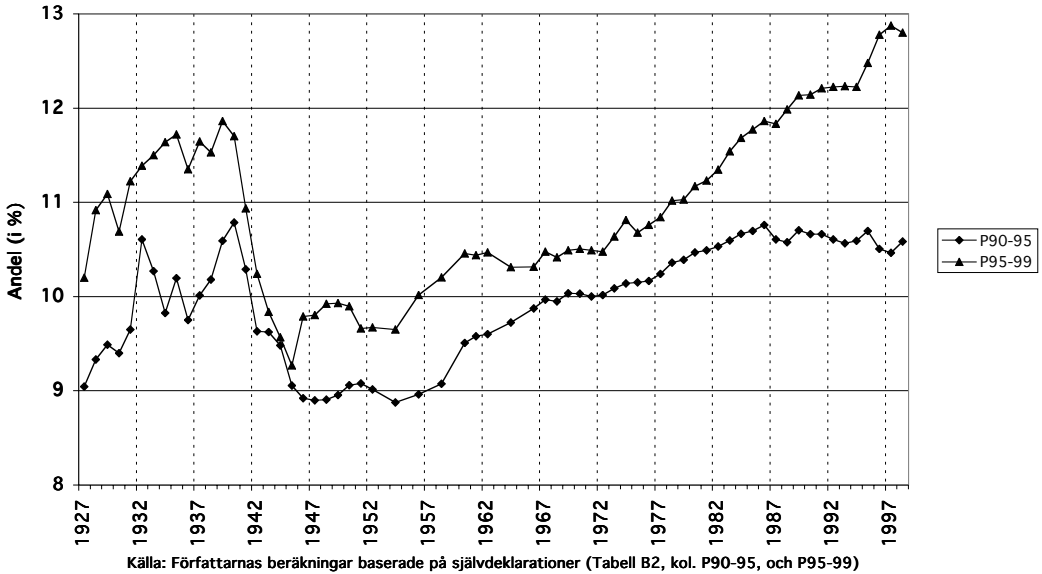
De översta löneskikten uppvisar en påfallande stabilitet under perioden före andra världskriget. Till skillnad från kapitalinkomsterna skapade inte den stora depressionen någon sammanpressning i de högsta löneskikten. Tidigare studier har antytt att löneskillnaderna långsamt minskade under 1900-talets första del (och framför allt under mellankrigstiden) genom att använda serier över löneförhållandena mellan kvalificerade och okvalificerade sysselsättningar (Williamson & Lindert [1980]). En minskning i löneskillnaderna mellan kvalificerat och okvalificerat arbete tyder inte nödvändigtvis

på en allmän sammanpressning av inkomstskillnaderna, än mindre på en minskning i de allra översta löneskikten. Med tanke på den kontinuerliga ökningen av den numeriska betydelsen av högkvalificerade jobb är det naturligt att förvänta sig att förhållanden så som lön för kvalificerat/okvalificerat arbete kontinuerligt minskar över tiden även om löneskillnaderna (mätta i termer av fraktiler av hela fördelningen) inte förändras.

Alla löneskiktssiffror visar en kraftig minskning under de fyra åren under andra världskriget mellan 1941 och 1945. Minskningen är kraftigare ju högre fraktilen är. Skiktet P90-95 minskar med 16

¹⁰ Det bör noteras att vår löneinkomstserie baseras på skatteenheter och inte på individen. Följaktligen skulle en ökning av inkomstkorrelationen makar emellan men utan förändring i den individuella inkomstskillnaden medföra en ökning av skatteenheters inkomstskillnad. De översta grupperna definieras i förhållande till det totala antalet skatteenheter med positiv löneinkomst och sålunda speglar våra serier inkomstskillnader mellan löntagare (bortsett från de arbetslösa).

Figur 9 Andelarna för P90-95 och P95-99 av löntagarna, 1927 till 1998

procent från 1940 till 1945 medan det skikt som består av de översta 1 procenten minskar med mer än 30 procent under samma period. Denna kraftiga sammanpressning av höga löner kan relativt enkelt förklaras genom löneregleringen i krisekonomin. The National War Labor Board, som upprättades i januari 1942 och upplöstes 1945, bar ansvaret för att godkänna alla löneförändringar och alla löneökningar som genomfördes utan dess godkännande var olagliga. Undantag från kontrollen beviljades oftare för låginkomsttagare.¹¹ Lewellen [1968] studerade utvecklingen av ersättningen till personer i ledande ställning från 1940 till 1963 och hans resultat visar tydligt att lönerna för dessa personer var frysta i nominella termer från 1941 till 1945, vilket överensstämmer med den kraftiga minskning i de översta löneskikten som vi finner.

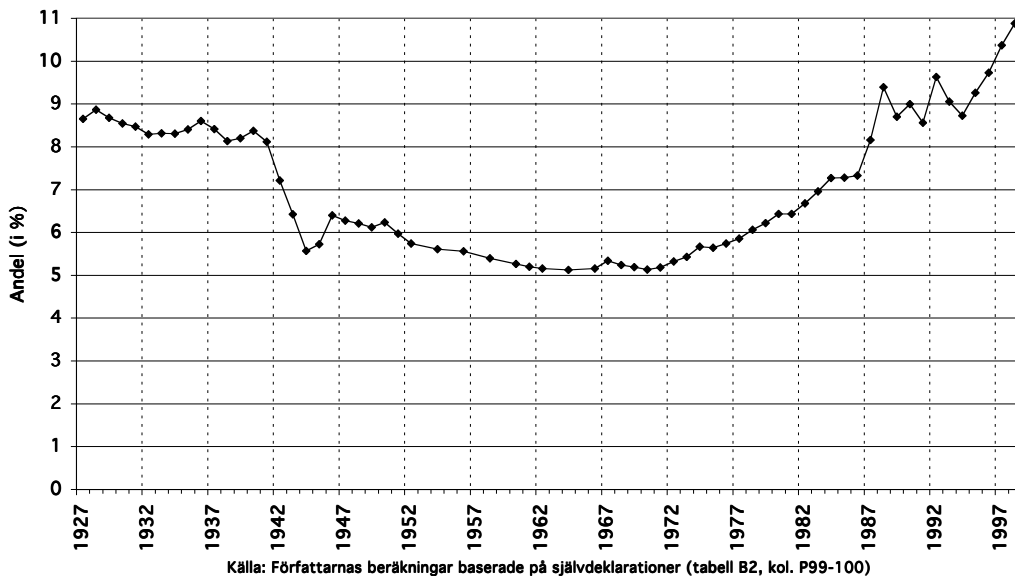
Vad som är förvånande är emellertid att de översta löneskikten inte återhämtade sig efter kriget. En partiell och kortvarig återhämtning kan observeras för alla grupper, utom de allra översta. Men de återvinner aldrig mer än en tredjedel av

förlusterna förorsakade under andra världskriget. Dessutom, efter en kort period av stabilitet på sent 1940-tal inträffar en andra sammanpressningsfas i den översta percentilen. Det är viktigt att notera att denna sammanpressningsfas är längre och mer påtaglig desto högre fraktilen är. Medan fraktillerna P90-95 och P95-99 knappast tar skada av en andra sammanpressningsfas och börjar återhämta sig direkt efter kriget, lider de översta gruppsskikten en avsevärd förlust från 1950 till 1960-talets mitt.

Många studier har dokumenterat ökningen av skillnaderna i USA sedan 1970-talet (se t ex Katz & Murphy [1992]). Våra uppgifter om de översta skikten överensstämmer med dessa uppgifter. Efter sammanpressningen under andra världskriget återhämtade sig de övre medelklassfraktillerna under den översta fraktilen långsamt från 1950-talet och fram till 1990-talet. I början av 1980-talet nådde de samma nivå

¹¹ Se Goldin & Margo [1992] för en mer detaljerad beskrivning.

Figur 10 Andelen för de högsta 1% av löntagarna 1927 till 1998

som före andra världskriget. Så som beskrivits ovan inleddes återhämtningen för de översta grupperna inte förrän på 1970-talet och gick då betydligt snabbare än för de lägre fraktilerna. I enlighet med de resultat som erhållits från March Current Population Surveys (se t ex Katz & Murphy [1992], Katz & Autor [1999]), finner vi att löneskillnaderna börjar öka under tidigt 1970-tal. Från 1986 till 1988 ökade de översta skikten bland löntagarna mycket kraftigt, speciellt allra högst upp. Denna kraftiga ökning har dokumenterats av Feenberg & Poterba [1993] och beror åtminstone delvis på skattebetalarnas fiskala manipulationer till följd av de stora sänkningarna av de högsta marginalskatterna under skattereformen 1986 (se diskussionen i avsnitt 3 ovan). *Figur 10* visar emellertid att från 1998 till 1994 förblir de översta löneskikten i stort sätt oförändrade, men de ökar mycket kraftigt mellan 1994 och 1998, vilket starkt tyder på att hoppet i de översta löneskikten vid tiden kring skattereformen var en snabbt övergående effekt i en allmänt uppåtgående trend.

De översta löneskikten ligger högre vid 1900-talets slut än under mellankrigstiden. Dessa resultat bekräftar våra tidigare uppgifter om totalinkomsten. Skillnaderna i lön för arbete efter en period av lönesammanpressning mellan 1940 och 1960 nådde åter förkrignivån på 1980-talet. Nuvarande löntagare med de högsta inkomsterna bör kunna ackumulera betydligt större förmögenheter än under föregående årtionden. Om progressiv inkomstskatt och arvsskatt inte motverkar detta nya fenomen, bör skillnaderna i förmögenhet och kapitalinkomster också börja stiga kraftigt under de närmaste årtiondena.

Mönstret för de översta skikten under århundradet är påfallande: den största delen av minskningen mellan 1927 och 1960 inträffade under de fyra åren under andra världskriget. Denna nedgång är avsevärd, speciellt när det gäller mycket höga löner. Det är emellertid mer förvånansvärt att det inte sker någon återhämtning efter kriget. Goldin & Margo [1992], som använder Census mikrodata för 1939 och 1949, har också noterat att förhållandena

P90/P10 och P50/P10 minskat avsevärt under detta årtionde. Våra årliga serier gör det emellertid möjligt för oss att dra slutsatsen att största delen av nedgången inträffade under nyckelåren under kriget utan någon föregående minskning i skillnaderna och utan efterföljande återhämtning.¹²

Dessa uppgifter överensstämmer inte direkt med förklaringar till minskningarna i skillnaderna som grundas på teknisk utveckling (Williamson & Lindert [1980]) eller förändringar i den relativa tillgången på utbildad arbetskraft som framförts av Goldin & Margo [1992]. Lönesammanpressningen under kriget kan förklaras genom löneregleringen i krigsekonomin, men hur kan vi förklara att höginkomsttagarna inte återhämtade sig när löneregleringen avskaffades? Vi tror att detta utvecklingsmönster när det gäller skillnaderna indirekt utgör bevis för att icke marknadsrelaterade mekanismer så som sociala normer när det gäller skillnaderna spelar en avgörande roll för att fastställa höglönenivån. Den stora depressionen och kriget har utan tvivel haft en påtaglig effekt på de sociala normerna när det gäller löne- och inkomstskillnader. Från och med 1932, under den värsta delen av den stora depressionen, beslutade Rooseveltadministrationen att avsevärt höja de högsta inkomstskattesatserna. Under kriget höjdes de högsta skattesatserna åter och uppgick 1944 till 91 procent. Under samma period infördes stora omfördelningsprogram så som socialförsäkring och "hjälp till barnfamiljer". Dessa kraftigt omfördelade politiska reformer visar att det amerikanska samhällets syn på inkomstskillnader och omfördelningar förändrats drastiskt mellan 1930 och 1945. Det är också viktigt att notera att fackföreningsmedlemskapet ökade kraftigt mellan 1929 och 1950 och att fackföreningarna traditionellt varit positiva till lönesammanpressning. I detta sammanhang är det kanske inte förvånande att höginkomsttagarna, som drabbats kraftigast av löneregleringen under kriget,

helt enkelt inte kunde öka sina löner så att de återgick till förkrigsnivåerna i relativa termer, på grund av socialt tryck och fackföreningsrörelsen.¹³ På samma sätt är det svårt att tolka den enorma ökningen i höglöneskikten sedan 1970-talet som ett resultat av teknisk utveckling. För det första är ökningen mycket stor och koncentrerad till de högsta inkomsttagarna. Fraktilerna P90-95 och P95-99 har varit föremål för en betydligt lägre ökning än de allra översta skikten sedan 1970-talet. För det andra har en sådan stor förändring bland de allra högsta löntagarna inte ägt rum i de flesta europeiska länder som genomgått samma tekniska utveckling som USA. Exempelvis visar Piketty [2001a] att ingen förändring ägt rum bland de översta löneskikten i Frankrike under de senaste årtiondena.

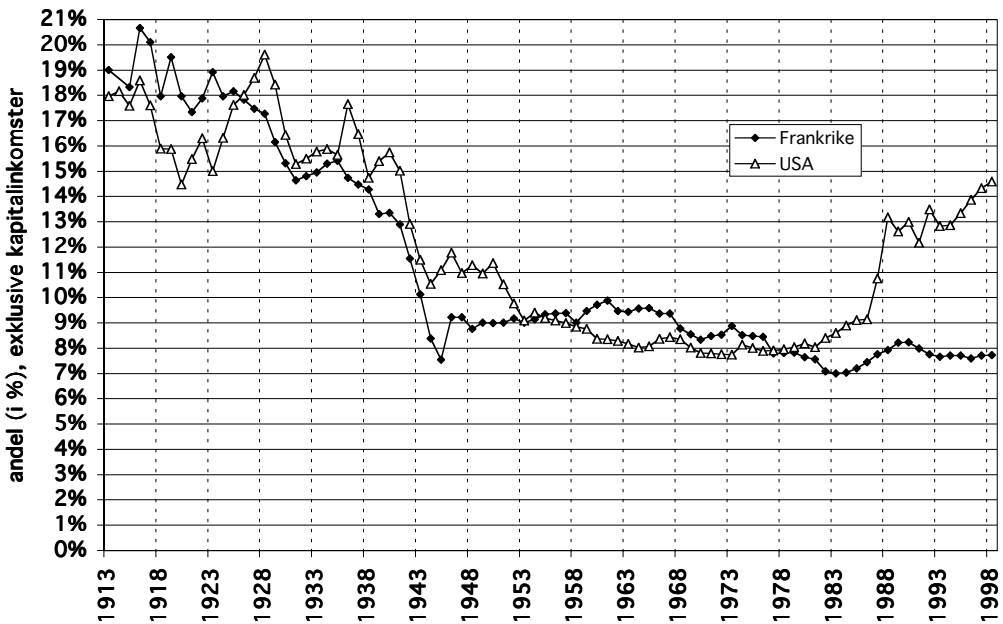
5. Internationella jämförelser och avslutande kommentarer

I vilken utsträckning är den amerikanska erfarenheten typisk för andra i-länders långsiktiga utveckling vad gäller inkomst- och löneskillnader? Det finns tyvärr enbart ett fåtal inkompleta serier över skillnaderna i de flesta länderna och därför är det svårt att ge ett helt tillfredsställande svar på denna fråga. I detta avsnitt koncentrerar vi oss på Frankrike i förhållande till USA och använder franska serier över skillnader som nyligen skapats av Piketty [2001a, 2001b]. Tillgängliga uppgifter tyder på att den franska erfarenheten är ganska typisk för andra kontinentala europeiska länder.

¹² Våra uppgifter överensstämmer med de nya serier över förhållandena mellan olika sysselsättningar som skapats av Goldin & Katz [1999].

¹³ Vidare, så som betonats av Goldin & Margo [1992] och Goldin & Katz [1999], är det möjligt att den stora ökningen i tillgången på högskolestudenter bidrog till att göra minskningen i höglöneskikten bestående.

Figur 11 De översta 1% inkomstandelar i Frankrike och USA, 1913–98

Källa: Författarnas beräkningar baserade på självdeklarationer (Frankrike: se Piketty [2001b, tabell A1, kol. P99-100]; USA. Se denna artikel, tabell A1, kol. P99-100).

Det finns viktiga likheter mellan det franska och amerikanska mönstret i den översta inkomstpercentilen som visas i *Figur 11*. I båda länderna föll de högsta kapitalinkomsterna avsevärt under perioden 1914–45 och de har aldrig kunnat återgå till de mycket höga nivåer som observerades precis före första världskriget. I Frankrike och USA, och troligen även i andra länder, har de högsta kapitalinkomsterna varit utsatta för mycket kraftiga störningar under perioden 1914–45 (depression, krig, inflation) och de dynamiska effekterna av progressiv beskattning på sparat kapital och förmögenhetskoncentration utgör troligen till stor del förklaringen till varför stora förmögenheter aldrig återhämtade sig från dessa störningar.¹⁴

Den franska erfarenheten visar också mycket tydligt att det inte inträffade någon spontan minskning i löneskillnaderna under första delen av 1900-talet. I Frankrike minskade löneskillnaderna under första världskriget men de återhämtade sig

snabbt under 1920-talet och var relativt stabila fram till andra världskriget. Våra serier över löneskillnaderna i USA överensstämmer med dessa uppgifter, även om de börjar senare än de franska serier över löneskillnader som skapats av Piketty.

Några viktiga skillnader bör emellertid betonas. För det första var de störningar som de högsta kapitalinkomsterna drabbades av under perioden 1914–45 mer påtagliga i Frankrike än i USA. Detta förklarar varför inkomstandelen i den översta percentilen föll från ca 20 procent år 1913 till 7,5 procent år 1945 i Frankrike och från ca 18 procent år 1913 till 11 procent år 1945 i USA. Detta överensstämmer med det faktum att kapitalägarna drabbades av fysiska kapitalförluster i Frankrike under kriget medan någon för-

¹⁴ Uppgifter från Storbritannien, som nyligen presenterats i Atkinson [2001], liknar de amerikanska och franska uppgifterna.

störrelse ej förekom på amerikansk mark.

Lönesammanpressningen under andra världskriget blev mycket kortvarig i Frankrike medan den fick långvariga följder i USA. I Frankrike verkar löneskillnaderna ha varit extremt stabila under 1900-talen, mätt såväl i termer av den översta decilens löneandel, den översta percentilens löneandel etc. Den amerikanska historien ser helt annorlunda ut när det gäller löneskillnader: lönesammanpressningen under andra världskriget hade långvariga effekter och sedan ökade löneskillnaderna kraftigt under 1980- och 1990-talen, vilket förklarar den amerikanska ökningen i de översta inkomstskikten alltsedan 1970-talet. Det faktum att Frankrike och USA uppvisar så olika utveckling verkar överensstämma med förklaringen om sociala normer. Notera också att den skilda utvecklingen under de senaste 30 åren förklarar varför inkomstsammansättningsmönstren bland de rika är så olika i Frankrike och USA i början av 2000-talet. I Frankrike ser inkomstsammansättningsmönstren i stor utsträckning fortfarande ut som under mellankrigstiden: även om förmögenhetskoncentrationen är mycket lägre än för hundra år sedan består de allra högsta inkomsterna till största delen av vinstutdelningar. I USA har ”kuponklipparna” blivit omkörda av verkställande direktörer på grund av den mycket kraftiga ökningen av de högsta lönerna sedan 1970-talet. Men ett sådant mönster kanske inte består så länge till. Vår föreslagna tolkning tyder också på att den sänkning av den progressiva beskattningen som observerats sedan tidigt 1980-tal (speciellt i USA och Storbritannien) mycket väl åter kan sporra till en hög förmögenhetskoncentration och höga kapitalinkomster under de närmaste decennierna.

Referenser

Atkinson, A B, [2001], ”Top Incomes in the United Kingdom over the Twentieth Century.”, mimeo, Nuffield College, Oxford.

- Feenberg, D & Poterba, J, [1993], ”Income Inequality and the Incomes of Very High Income Taxpayers: Evidence from Tax Returns” i Poterba, J (red), *Tax Policy and the Economy*, MIT Press, Cambridge.
- Feenberg, D & Poterba, J, [2000], ”The Income and Tax Share of Very High Income Households, 1960–1995”, *American Economic Review*, vol 90, s 264–270.
- Goldin, C & Margo, R, [1992], ”The Great Compression: The Wage Structure in the United States at Mid-Century”, *Quarterly Journal of Economics*, vol 107, s 1–34.
- Goldin, C & Katz, L, [1999], ”The Returns to Skill across the Twentieth Century United States”, NBER Working Paper Nr 7126.
- Gordon, R & Slemrod, J, [2000], ”Are ‘Real’ Responses to Taxes Simply Income Shifting Between Corporate and Personal Tax Bases.”, i Slemrod, J (red), *Does Atlas Shrug? The Economic Consequences of Taxing the Rich*, Cambridge University Press.
- Katz, L & Autor, D, [1999], ”Changes in the Wage Structure and Earnings Inequality”, i Ashenfelter, O & Card, D (red), *Handbook of Labor Economics Vol 3A*, North-Holland.
- Katz, L & Murphy, K, [1992], ”Changes in Relative Wages, 1963–1987: Supply and Demand Factors”, *Quarterly Journal of Economics*, vol 107, s 35–78.
- Kuznets, S, [1953], *Shares of Upper Income Groups in Income and Savings*, National Bureau of Economic Research.
- Kuznets, S, [1955], ”Economic Growth and Economic Inequality”, *American Economic Review*, vol 45, s 1–28.
- Lewellen, W G, [1968], *Executive Compensation in Large Industrial Corporations*, NBER, New York.
- Piketty, T, [2001a], *Les hauts revenus en France au 20ème siècle – Inegalites et redistributions, 1901–1998*, Editions Grasset, Paris.
- Piketty, T, [2001b], ”Income Inequality in France, 1901–1998”, CEPR Discussion Paper nr 2876.
- Piketty T & Saez, E, [2001], ”Income Inequality in the U.S., 1913–1998”, NBER Working Paper.
- Slemrod, J, [1996], ”High Income Families and the Tax Changes of the 1980s: the Anatomy of Behavioral Response.”, i Feldstein, M & Poterba, J (red), *Empirical Foundations of Household Taxation*, University of Chicago, Chicago.
- U.S. Treasury Department, Internal Revenue Service [1916–1998], *Statistics of Income: Individual Income Tax Returns*, Washington, D.C. (årlig publikation).
- Williamson, J & Lindert, P, [1980], *American Inequality – A Macroeconomic History*, Academic Press.